

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Суворін О.В., Ганжа С.М.,
Суворіна В.І., Доценко А.Д.

**ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛДЖЕНЬ
ТА НАУКОВА ІНФОРМАЦІЯ**

Луганськ 2008

УДК 54.001.8(087) -054.4
С 79

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник
для студентів вищих навчальних закладів.
Гриф наданий Міністерством Освіти і науки України,
лист № 1.4/18-Г-1332 від 11.06.2008 р.

Рецензенти:

Созонтов В.Г., докт. техн. наук, ст. наук. співр. Наукового центру ЗАТ «Сєверодонецьке об'єднання Азот»;
Кац М.Д., докт. техн. наук, проф., академік Технологічної академії наук України (м. Рубіжне);
Кудюков Ю.П., докт. техн. наук, проф., завідувач кафедри технологій полімерів Технологічного інституту (м. Сєверодонецьк)

Відповідальний редактор О.В. Суворін

Суворін О.В., Ганжа С.М., Суворіна В.І., Доценко А.Д.
С 79 Основи наукових досліджень та наукова інформація: Навч. посібник. Луганськ: Вид-во Східноукраїнського нац. ун-ту, 2008. – 129с., 41 іл., 12 табл., 42 бібліогр. назв.

ISBN 976 – 966 – 590 – 696 – 4.

У навчальному посібнику розглядаються питання, що стосуються пошуку наукової інформації й творчої її переробки, основних принципів і техніки вивчення міжфазних рівноваг, кінетики масообміну в гетерогенних системах і кінетики хімічних реакцій в цих же системах.

Розрахований для студентів, які навчаються за напрямом підготовки 6.051301 "Хімічна технологія" й вивчають дисципліну «Основи наукових досліджень та наукова інформація»

УДК 54.001.8(087) -054.4

ISBN 976 – 966 – 590 – 696 – 4.

© Суворін О.В., Ганжа С.М., Суворіна В.І., Доценко А.Д.
© СНУ ім.В. Даля 2008

ЗМІСТ

1	Передмова	4	6.4.	Дослідження в системі $P-T$	94
	Вступ. Структура науково-технічного прогресу в промисловості	5	7	Дослідження кінетики гетерогенно-катаалітичних реакцій	96
1.1.	Мета і завдання дисципліни.	5	7.1.	Специфіка вивчення кінетики хімічних реакцій	97
1.2.	Система науково-технічного прогресу в промисловості.	6	7.2.	Методи вивчення кінетики гетерогенно-катаалітичних реакцій (системи $\Gamma-T$ і $P-T$)	100
1.3.	Основні напрямки науково-технічного прогресу і наукових досліджень в хімічній промисловості	6	7.3.	Завдання, що вирішуються з використанням лабораторних реакторів	100
2	Підготовка і планування науково-дослідної роботи	9	7.4.	Вимоги до лабораторних реакторів і галузі їхнього використання	104
2.1.	Основні види і ознаки наукового дослідження	9	7.4.1.	Визначення ідеального лабораторного реактора	104
2.2.	Об'єм прикладного дослідження	10	7.4.2.	Наближені інтегральні методи	105
3	Пошук і аналіз наявної інформації	13	7.4.3.	Точні інтегральні методи	108
3.1.	Наукова інформація і її організація	13	7.4.4.	Наближені диференціальні методи	115
3.2.	Найважливіші джерела інформації в області хімії і хімічної технології	16	7.4.5.	Точні диференціальні методи	115
3.3.	Робота з науково-технічною літературою	17	7.5.	Ідентифікація параметрів рівнянь кінетики гетерогенно-катаалітичних реакцій	120
3.4.	Універсальна десяткова класифікація	25			
3.4.1.	Основна таблиця	25			
3.4.2.	Інші визначники	27			
3.4.3.	Система знаків	29			
3.4.4.	Основні стандарти, що регламентують правила підготовки документів	31			
3.5.	До підготовки доповіді	32			
4	Проведення експериментального дослідження	34			
4.1.	Основні поняття і визначення	34			
4.2.	Розробка і конструктування лабораторної установки	37			
5	Методи дослідження рівноваги в гетерогенних системах	40			
5.1.	Основні положення	40			
5.2.	Методи дослідження рівноваги в системі $P-T$	43			
5.3.	Методи дослідження рівноваги в системі $\Gamma-P$	44			
5.3.1.	Метод «рівноважних тисків»	45			
5.3.2.	Метод «рівноважних складів»	48			
5.4.	Методи дослідження рівноваги в системі $\Gamma-P-T$	54			
5.5.	Методи дослідження рівноваги в системі $\Gamma-T$	55			
6	Дослідження кінетики масообміну	71			
6.1.	Математичне моделювання з точки зору експеримента	72			
6.2.	Дослідження кінетики в системі $\Gamma-P$	75			
6.3.	Дослідження в системі $\Gamma-T$	81			